

“He triat Hug Roger III perquè m’ha permès de parlar del Pallars feudal”

Assumpció Cantalozella (Santa Coloma de Farners, la Selva, 1943) publica a Proa la novel·la *El retorn d’Hug Roger*. Les altres novel·les històriques que ha publicat són *El falcó del comte* i *Corpus de sang*.

—La novel·la no és tan sols una novel·la històrica, sinó també el relat del procés de creació d’una novel·la històrica, de la relació que s’estableix entre un novel·lista, Oleguer Ribes, immers en una relació íntima, però a punt de trencar-se, amb un professor seu, molt admirat, i la figura històrica, Hug Roger III. Per què l’heu concebuda així?

—Per parlar de les dificultats que pot tenir un novel·lista a l’hora de tractar un personatge històric.

—En aquest cas, quines?

—El veu massa violent i li fa por de tractar-lo. Però acabarà interessant-s’hi. La novel·la ens explica com es fa una novel·la històrica, que els novel·listes no volem agafar el paper dels historiadors.

—Per fer què exactament?

—Per fer versemblant el personatge històric. I fins i tot el narrador, que no sóc jo, i que té una vida personal plena de qüestions sense resoldre, també convergeix en el pla de versemblança amb Hug Roger III. Els escriptors manipulen el que en diem la realitat, i la passen a un altre pla, el de la ficció, la ficció creïble. És en el pla paral·lel a la realitat que podem explicar millor la vida, perquè d’aquesta realitat n’extraïem els fets que ens semblen determinants, importants, rellevants.

—Doneu una gran importància al paisatge i a la sensualitat que genera la visió de les coses. La comarca va ser determinant en la vida dels personatges?

—Sí. Perquè el món de què tracto és el de la gent d’una comarca molt singular, el Pallars, d’Hug Roger als seus vassalls. Per a mi, allò que va passar amb Hug Roger III no podia passar enlloc més. Totes les novel·les que he fet se situen en un marc concret. No m’interessa gens de fer coses que no se situïn en una possible realitat social determinada. En aquest cas, el final del feudalisme.

—Què us va fer interessar per Hug Roger II, el darrer comte del Pallars?

Assumpció Cantalozella publica la novel·la *El retorn d’Hug Roger*, a l’editorial Proa.

—Aquesta figura em va interessar quan vam anar al Pallars una colla d’escriptors, convidats pel Consell de les Valls d’Àneu, a fer unes rutes. Va ser a partir d’aquest viatge que em vaig interessar pel comte. Vam visitar les restes del castell del comte i vam fer l’itinerari que feren els Cardona quan el varen envair, ajudats per Ferran II. Tots plegats vam descobrir un comte del qual no sabíem res, tot i que el Romanticisme n’havia parlat molt. Però el Romanticisme quedava lluny. I em van voler engrescar en un moment vulnerable, a l’església de Gerri de la Sal, quan em ballaven pel cap les imatges dels itineraris. Vaig estar a punt de desdir-me’n, perquè em vaig trobar amb un comte molt violent. I aquesta és la gènesi de la figura del narrador. Quan el narrador ens explica com fer conèixer un personatge violent és quan se’m forma el pla de la novel·la. Això em va fer dur-la endavant.

—Era violent de mena o per motius polítics?

—A mesura que l’he anat coneixent m’he adonat que no ho era més ni menys que qualsevol noble de l’època al qual hagués tocat una responsabilitat de guerra. Capità general de Catalunya i després d’Aragó, absent del Pallars, de mica en mica anava perdent terres del seu voltant i es va veure obligat a recuperar-les i a ampliar-les, en trobar-se assetjat.

—Per què va ser utilitzat pels romàntics?

—Va ser perseguit pels reis de la casa dels Trastàmara, i per tant va ser una víctima. Els romàntics creien que la dissort de Catalunya venia del Compromís de Casp. Dóna per fer-ne molts mites, perquè la seva vida és plena d’aventures. I, tot i assolir uns èxits extraordinaris, el trobem finalment fugitiu a Nàpols, guerrejant contra Ferran II. Fet presoner pel Gran Capità, mor gangrenat a la presó de Xàtiva.

—Què és allò que us ha agradat més de tractar a la novel·la?

—La gent del Pallars. El món quotidià del Pallars de 1480, amb les bruixes, molins, fargues, consellers de les valls i les corts, perquè el poble tenia molt de poder, i tot això, tractat amb lirisme.

Lluís Bonada